

Алматы медициналық колледжі

Тақырыбы: Еңбек гигиенасы

Орындаған: Нұрғали.А.Е

Қабылдаған: Набиева.А.А

2014-жыл

- Жоспары:
- Еңбек гигиенасы.
- Өндірістік зияндылық түсіндігі,жіктелуі.
- Еңбек физиологиясының негіздері.
- Еңбек үрдісіне байланысты қажу мен кәсіптік аурудың алдын-алу.
- Өндірістік ортаның физикалық факторларыға зиянды әсерлерінің алдын-алу.

Еңбек гигиенасы — еңбектің және айналадағы өндірістік ортаның адам организміне тигізетін әсерін зерттейтін, еңбек етуге қолайлы жағдай туғызу, кәсіби ауруларға жол бермеу шараларын қарастыратын гигиена саласы.

□ 1) Зиянды өндірістік фактор – ол кәсіптік патологияның пайда болуын, жұмысқа қабілеттіліктің уақытша немесе тұрақты төмендеуін, соматикалық және инфекциялық аурулардың жиілігінің өсуін, ұрпақтардың денсаулығының нашарлауын туындата алатын өндірістік орта мен еңбек процесінің факторы.

□ **ЗИЯНДЫ ӨНДІРІСТІК ФАКТОРЛАРДЫҢ ЖІКТЕЛУІ:**

- Психофизиологиялық фактор;
- Физикалық фактор;
- Химиялық фактор;
- Биологиялық фактор;
- Өндірістің жарақаттанудың қауіптілігі

- 1. Психофизикалық факторлар:
- А) Физикалық (шахтерлердің және кеншілердің жұмысы);
- Б) Физиологиялық жылжу (оймен істейтін жұмыстар);
- В) Физиологиялық зорығу (ауыр жұмыс түрлері);
- Г) Жүйке психикасының зорығуы (операторлардың, диспетчерлер т.б)

□ Физикалық фаторлар:

- А) Ауа жылдамдығы (машина жасау, металлургия)
- Б) Инфрақызыл сәулелердің жоғарғы деңгейі (аспан астында жұмыс істейтін құрылысшылар)
- В) Ультракүлгін сәулелердің жоғарғы деңгейі (дәнекерлеу жұмыстары)
- Г) Лазерлі сәулелердің жоғарғы деңгейі (зерттеу жұмыстары, медицина)
- Д) Ионды сәулелердің жоғарғы деңгейі (атомды электростанциялар)

- Е) Электромагнитті сәулелер(радиолокация)
- М) Статистикалық электрдің жоғарғы деңгейі(жасанды тері шығару, мата өндірісі)
- Н) Жұмыс орнының жоғары деңгейде шандануы(машина жасайтын зауыттар);
- К) Жұмыс орнының жеткіліксіз немесе жүйелі емес жарықтануы;

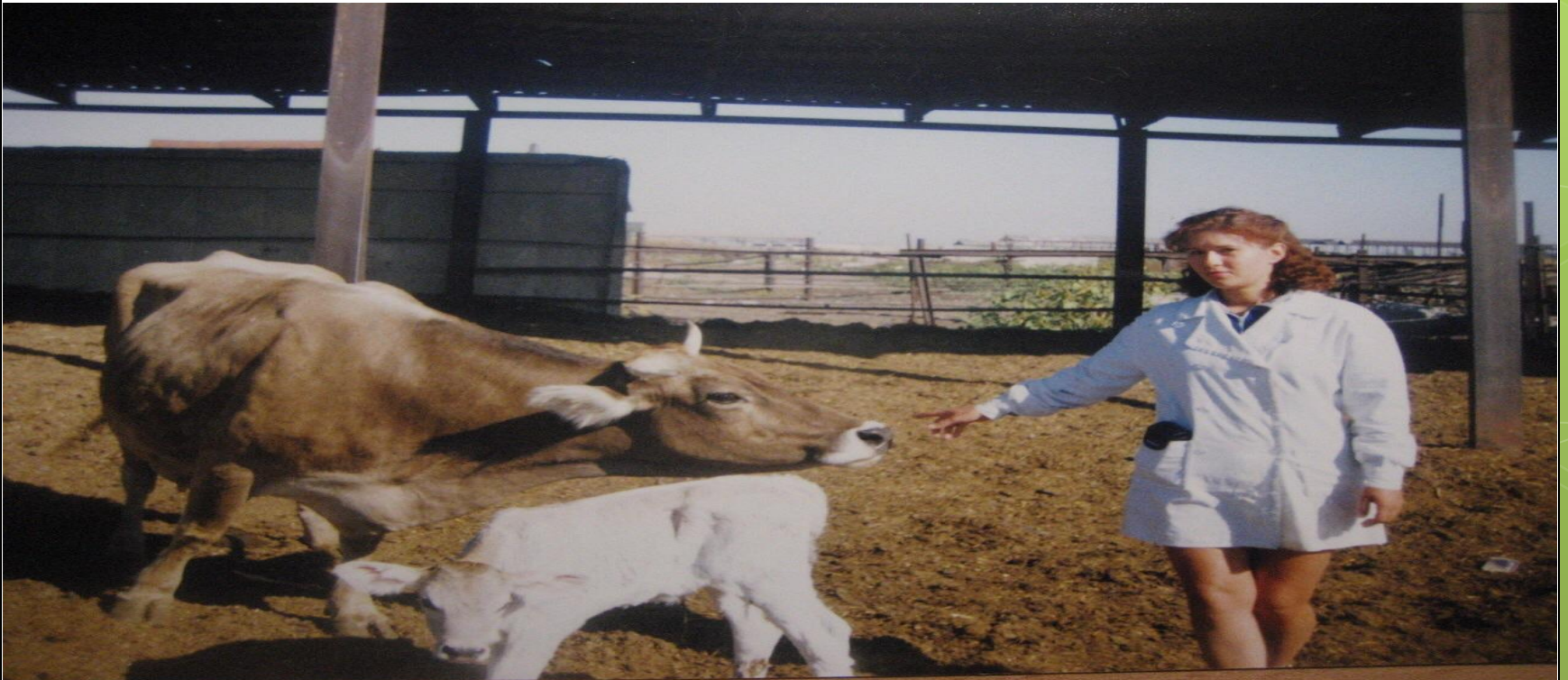

- Химиялық факторлар:
- Ағзаға жалпы токсикалық тітіркендіргіш;

- Биологиялық факторлар:
- А) Микро және микроорганизмдер (ауру малға қараушылар);
- Б) Виаминдер, гармондар (формацевтикалық зауыттар);

- Өндірістік жарақаттанудың қауіптілігі:
- А) жылжу элементтері қорғалмаған өндірістік факторлар (машина жасау және химия зауыттары)

- 2) Еңбектену іс-әрекетінің организмне ерекше әсерін **еңбек физиологиясы** зерттейді. Организмнің бейімделуін зерттеу; жайсыз өндірістік факторлардың адам организмне тигізетін әсерін анықтау, еңбек іс-әрекеттерінің физиологиялық механизмдерін зерттеу; кәсіби ауруларды диагностикалау, алдын алу, емдеуді оңтайландырудың клиникалық-физиологиялық негіздерін зерттеу.

□ 3) Еңбек үрдісіне байланысты кәсіптік зияндылықтар жұмысшылар организміңде **арнайы** және **арнайы емес** өзгерістер туғызуы мүмкін.

□ **АРНАЙЫ ӨЗГЕРІСТЕР:**

□ 1. Кәсіптік аурулар

□ 2. Жедел уланулар

□ 3. Созылмалы уланулар

□ 4. Жекелеген асқынулар (отдаленные последствия)
(мутагенді, тератогенді, канцерогенді, аллергенді)

□ АРНАЙЫ ЕМЕС ӨЗГЕРІСТЕР:

- 1. Қажу
- 2. Зорығу
- 3. Стресс
- 4. Арнайы емес сырқаттанулар
- 5. Жекелеген асқынулар (мутагенді, канцерогенді, эмбриотропты, аллергенді)

□ **Кәсіптік аурулардың алдын-алу** ең маңызды мемлекеттік міндеттердің бірі болып табылады. Осы мақсатта барлық өнеркәсіптік өндірістерде жұмысшыларға қолайсыз әсер ететін өндірістік орындардың зиянды факторларын шектеуге бағытталған шаралар жиынтығы жүргізіледі.

- 1. Әкімшілік шаралар
- 2.Технологиялық
- 3.Техникалық қауіпсіздіктің орындалуы
- 4.Санитарлық
- 5. Емдеу

- 4 **Физикалық зиянды және қауіпті өндіріс факторлары**— микроклимат, өндірістік шаң, шу, діріл, ультрадыбыс, инфрадыбыс, иондалмайтын сәулелену, иондаушы сәулелену.

- **Шу** – қатты ортаның механикалық тербелістері. Шу дегеніміз, кез – келген жағымсыз немесе ретсіз жиынтықтағы, түрлі жиіліктегі және қарқындылықтағы дыбыстар, олар адам ағзасына жағымсыз жұмыс пен демалысқа әсер етеді. Шу әсерінен адамда кәсіптік керенділік пайда болады және ағзаның басқа да жүйелері зардап шегеді. Шудың гигиеналық нормативтері болады.

- **Діріл** – қатты байланыстары бар жүйелердің тербеліс қозғалыстары. Дірілдің таралуына байланысты – жалпы және локальді дірілді ажыратылады. Діріл көзі – ұрмалы аспаптар (барабан), ұрмалы - айналмалы әсері бар машиналар, механизацияланған айналмалы машиналар.

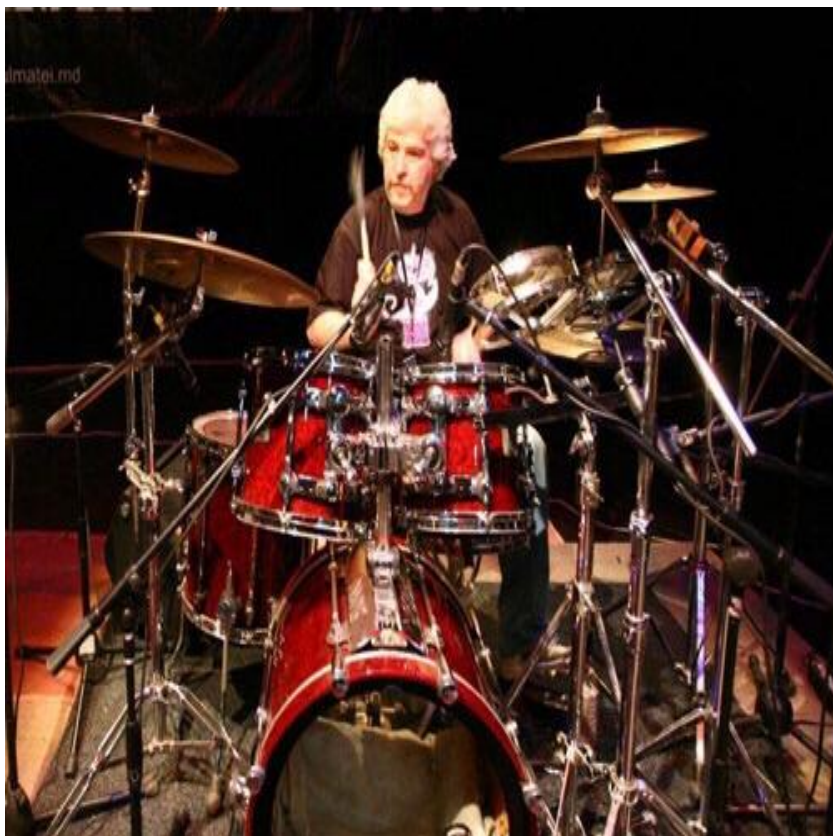

Фото: Анатолий ПОЗДНЯКОВ

□ **Қорытынды:** Еңбек гигиенасы - еңбек жағдайларының гигиеналық әсерлерін, және жұмыскерлердің жұмысқа қабілеттілігі мен денсаулығына әсерін, сонымен қатар еңбек жағдайларының жағымсыз әсерлерін ескертудің тәжірибелік шараларын және ғылыми негіздерін өңдейтін ғылым. Еңбек гигиенасының негізгі мазмұны болып созылмалы сырқаттардың үдеуін, жұмыскерлердің еңбек ету жағдайында жарақаттанулар мен олардың асқынуларын, жарақаттану және сырқаттарды медициналық алдын-алу болып табылады.

- - **Әдебиеттер:**

- Негізгі:

- 1. А.М. Лакшин, В.А. Катаева. Общая гигиена с основами экологии человека: Учебник. – М.: Медицина, 2004. – 464с.
- 2. А.А. Минх. Общая гигиена.- М.: «Медицина», 1984. – 479 с.
- 3. Ю.П. Пивоваров, В.В. Королик, А.С. Зиневич. Гигиена и основы экологии человека. Серия «Учебники и учебные пособия» Ростов на Дону: «Феникс», 2002. – 512 с.
- 4. У.И. Кенесариев, Н.Ж. Жакашов. Экология и здоровье населения: Учебник для медицинских ВУЗов и колледжей. Алматы, 2002. – 260 с.

- **Қосымша:**

- 1. А.И. Гурова, О.Е. Горлова. Практикум по общей гигиене. - М.: Изд. Университета дружбы народов, 1991.-176 с.
- 2. Профилактика стоматологических заболеваний. Здоровый образ жизни. Материалы Республиканской научно-практической конференции. Республиканский научно-клинический центр стоматологии. - Алматы, 1999–204 с.
- 3. Ж.Д. Бекмагамбетова. Радиационно-экологические аспекты безопасности населения. Учебное пособие. – Алматы, 2002. – 304 с.
- 4. Кенесариев У.И., Балмахаева Р.М., Жоламанов М.Е., Алимova Н.Е. Гигиена питания. Учебное пособие для медицинских вузов. Часть 1. - Алматы, 2006– 143 с.

